

NOTA DE FUNDAMENTARE

la proiectul hotărârii de Guvern cu privire la exproprierea pentru cauză de utilitate publică a bunurilor imobile situate pe amplasamentul lucrărilor de construcție, reabilitare, modernizare și extindere a unor drumuri naționale

1. Denumirea sau numele autorului și, după caz, a/al participanților la elaborarea proiectului actului normativ
Proiectul hotărârii Guvernului a fost elaborat de către Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale.
2. Condițiile ce au impus elaborarea proiectului actului normativ
2.1. Temeiul legal sau, după caz, sursa proiectului actului normativ
Proiectul actului normativ este elaborat în temeiul prevederilor art. 3 din Legea nr. 204/2024 privind declararea utilității publice de interes național a lucrărilor de construcție, reabilitare, modernizare și extindere a unor drumuri publice naționale (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2024 în Monitorul Oficial nr. 341-343, art. 518), art. 3 din Legea nr. 18/2025 privind declararea utilității publice de interes național a lucrărilor de construcție, reabilitare, modernizare și extindere a unor drumuri publice naționale, inclusiv a punctelor de trecere a frontierei de stat cu infrastructurile conexe (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2025, nr. 96-99 și art. 121, 122 și 123 din Legea nr. 488/1999 privind exproprierea pentru cauză de utilitate publică (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2000, nr. 42-44, art. 311).
2.2. Descrierea situației actuale și a problemelor care impun intervenția, inclusiv a cadrului normativ aplicabil și a deficiențelor/lacunelor normative
În scopul dezvoltării rețelei de drumuri naționale, prin adoptarea Legilor nr. 204/2024 și nr. 18/2025, de către Parlamentul Republicii Moldova au fost declarate de utilitate publică de interes național lucrările de construcție, reabilitare, modernizare și extindere a unor drumuri naționale, după cum urmează: Legea nr. 204/2024 cuprinde dezvoltarea drumurilor: M3 Chișinău – Comrat – Giurgiulești – frontiera cu România (<i>sectoarele de ocolire a or. Vulcănești și a or. Cimișlia</i>), R14: R6 – Codrul Nou – Soroca – Unguri – frontiera cu Ucraina (<i>sectorul Soroca – Arionești</i>), R33 Hâncești – Lăpușna – M1 (<i>tot drumul</i>), R34 Hâncești – Leova – Cahul – Giurgiulești (<i>sectorul Cantemir – Cahul</i>), M5 frontiera cu Ucraina – Criva – Bălți – Chișinău – Tiraspol – frontiera cu Ucraina (<i>sectorul Criva – Bălți</i>), R7: R14 – Drochia – Costești – frontiera cu România (<i>tot drumul</i>), R14.3 drumul de acces la podul Cosăuți – Yampil (<i>tot drumul</i>); Legea nr. 18/2025 include drumurile: R34 Hîncești – Leova – Cahul – Giurgiulești (<i>sectoarele Hîncești – Cantemir și Cahul – Giurgiulești</i>), G88 Cornești – Boghenii Noi – Năpădeni – M5 (<i>tot sectorul</i>), G86: G88 – Dereneu – G85 (<i>tot sectorul</i>), G35: R14 – Țepilova – Vanțina – Căinari Vechi (<i>tot sectorul</i>), G33: R12 – Mîndic – Zgurița – Mărculești – R13 (<i>sectoarele Căinari Vechi – Izvoare și Trifănești – R13</i>), L163 Trifănești – Alexandrovca – Izvoare (<i>tot sectorul</i>), G131: R35 – Bobocica – G132 (<i>tot sectorul</i>), G132: R35 – Baimaclia – Taraclia de Salcie – R32 (<i>sectorul Tartaul – Baimaclia</i>), G133: G132 – Tartaul – Gotești – R34 (<i>tot sectorul</i>), R1 Chișinău – Ungheni – frontiera cu România, inclusiv punctul de trecere a frontierei de stat cu infrastructura conexă (<i>sectorul Zagarancea – frontiera cu România</i>), M3 Chișinău – Comrat – Giurgiulești – frontiera cu România (<i>sectorul M3.1 – punctul de</i>

trecere a frontierei cu România), M3.1 Giurgiulești – frontiera cu Ucraina, inclusiv punctul de trecere a frontierei de stat cu infrastructura conexă (tot sectorul), drumul de ocolire a satului Giurgiulești inclusiv zona de parcaj pentru transportul rutier de marfă (conexiunea dintre drumurile M3 – R34) și drumul M1 frontiera cu România – Leușeni – Chișinău – Dubăsari – frontiera cu Ucraina (sectorul frontiera cu România – M2 și sectoarele II și III ale drumului de centură a municipiului Chișinău M2).

Obiecte ale exproprierii, necesare pentru amplasarea lucrărilor de construcție, reabilitare, modernizare și extindere a drumurilor publice și a punctelor de trecere a frontierei cu infrastructurile conexe, inclusiv zonele de siguranță a acestora, declarate de utilitate publică, sunt bunurile imobile (terenuri și/sau construcții) proprietate privată și cele aflate în proprietatea unităților administrativ-teritoriale (domeniul privat), situate în hotarele localităților amplasate de-a lungul drumurilor naționale vizate.

Conform Legilor de declarare a utilității publice de interes național a lucrărilor de construcție, reabilitare, modernizare și extindere a unor drumuri publice naționale, prenotate, Guvernul, în numele statului, urmează să întreprindă măsurile necesare în vederea exproprierii bunurilor imobile situate pe amplasamentul lucrărilor declarate de utilitate publică de interes național.

În scopul asigurării procesului de expropriere, prin Hotărârile de Guvern nr. 868/2024 și nr. 323/2025, Guvernul a împuternicit Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale, prin intermediul Societății pe Acțiuni „Administrația Națională a Drumurilor”, să asigure efectuarea complexului de lucrări cadastrale (identificarea bunurilor proprietate privată, delimitarea proprietății publice, corectarea erorilor comise la atribuirea terenurilor proprietate publică, modificarea planurilor cadastrale, elaborarea proiectelor de organizare a teritoriului, elaborarea planurilor geometrice, inițierea și aprobarea lucrărilor de formare a bunurilor imobile), evaluarea în scopul determinării cuantumului despăgubirilor pentru obiectele supuse exproprierii și elaborarea studiilor pedologice și întocmirea dosarelor de schimbare a categoriei de destinație a terenurilor.

În acest sens, Societății pe Acțiuni „Administrația Națională a Drumurilor”, prin procedura de achiziții publice, a contractat serviciile de lucrări cadastrale pentru bunurile imobile situate pe amplasamentul lucrărilor de construcție, reabilitare, modernizare și extindere a unor drumuri naționale și a prezentat Instituției Publice Cadastrul Bunurilor Imobile lista terenurilor/construcțiilor, pentru notarea în Registrul bunurilor imobile a interdicțiilor instituite în temeiul articolului 9 alineatul (12) din Legea nr. 488/1999 privind exproprierea pentru cauză de utilitate publică.

După finalizarea lucrărilor cadastrale, prin procedura de achiziții publice, au fost contractate serviciile de elaborare a rapoartelor de evaluare întocmite în conformitate cu Legea nr. 989/2002 cu privire la activitatea de evaluare, având drept scop determinarea cuantumului despăgubirilor. Pentru toate bunurile imobile supuse exproprierii au fost perfectate rapoartele de evaluare individuale.

Rapoartele de evaluare reflectă valoarea de piață a bunurilor imobile, determinată prin metode comparative și analize ale tranzacțiilor recente, luând în considerare categoria de destinație, amplasarea și caracteristicile economice ale bunurilor imobile.

Conform rapoartelor menționate, valorile medii estimate pentru terenurile supuse exproprierii sunt următoarele:

- terenuri pentru construcții în satul Corlăteni, r-nul Rîșcani – mediu 7.176.000 MDL/ha (echivalentul a 717,6 MDL/m²);
- terenuri pentru construcții în satul Gotești, r-nul Cantemir – mediu 1.117.000 MDL/ha (111,7 MDL/m²);
- terenuri agricole/grădini în satul Zagarancea, r-nul Ungheni – mediu 2.922.000 MDL/ha (292,2 MDL/m²);
- terenuri agricole pentru producție în localitățile Recea / Răcăria, r-nul Rîșcani – mediu 884.000 MDL/ha (88,4 MDL/m²);
- terenuri agricole pentru producție în satul Stoianovca, r-nul Cantemir – mediu 131.700 MDL/ha (13,1 MDL/m²);
- terenuri neproductive în satul Leușeni, r-nul Hîncești – mediu 5.139.000 MDL/ha (513,9 MDL/m²).

Conform Rapoartelor elaborate de evaluatori, valorile indicate, constituie baza de calcul pentru stabilirea despăgubirilor individuale, acestea fiind ajustate, în funcție de particularitățile fiecărui bun imobil (suprafață, acces la infrastructură, construcții existente etc.), astfel fiind asigurată respectarea principiului compensării juste și prealabile, prevăzut de legislația națională.

În condițiile prevederilor Legii nr. 488/1995 privind exproprierea pentru cauză de utilitate publică, în temeiul împuternicirilor acordate, Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale, prin intermediul Societății pe Acțiuni „Administrația Națională a Drumurilor”, a perfectat și înaintat ofertele (propunerile) de expropriere către proprietarii bunurilor imobile expropriate, pentru care a fost posibilă identificarea vizelor de reședință. Pentru persoanele pentru care nu a fost posibilă identificarea vizelor de reședință, respectarea principiului compensării juste și prealabile va fi realizat prin depozitarea sumei evaluate pe contul special destinat despăgubirii, în suma conformă Rapoartelor de evaluare.

Ca rezultat al sistematizării informației s-a definitivat lista bunurilor pentru care au fost realizate procedurile de expropriere, ca temei pentru promovarea proiectului de hotărâre de Guvern, care reprezintă Decizia de expropriere, în corespundere cu prevederile art. 12¹, 12² și 12³ din Legea exproprierii pentru cauză de utilitate publică nr. 488/1999.

3. Obiectivele urmărite și soluțiile propuse

3.1. Principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi

Scopul proiectului este asigurarea și realizarea procesului de expropriere pentru a putea iniția executarea lucrărilor de construcție, reabilitare, modernizare și extindere a drumurilor naționale, declarate de utilitate publică prin Legile nr. 204/2024 și nr. 18/2025.

În acest sens, proiectul prevede următoarele:

- Exproprierea în folosul statului a bunurilor imobile indicate în Anexă, în vederea executării lucrărilor de construcție, reabilitare, modernizare și extindere a unor drumuri naționale cu posibilitatea ulterioarei completări și modificări a listei terenurilor.
- Achitarea despăgubirilor se va asigura din contul mijloacele financiare ale fondului rutier, în limita prevăzută de legea anuală a bugetului de stat.

- Împuternicirea Societății pe Acțiuni „Administrația Națională a Drumurilor” să asigure transferarea mijloacelor financiare destinate achitării despăgubirilor pe un cont special rezervat fondului de despăgubire, în valoarea conformă Rapoartelor de evaluare. - Plata despăgubirilor către expropriați se va efectua cu respectarea și condițiile art. 12³ din Legea nr. 488/1999 privind exproprierea pentru cauză de utilitate publică. - În cazurile în care expropriații nu vor ridica despăgubirea consemnată pe numele lor în termen de 5 ani, mijloacele financiare se vor restitui la bugetul de stat. - Împuternicirea Societății pe Acțiuni „Administrația Națională a Drumurilor”, să depună cereri pentru înregistrarea dreptului de proprietate al statului în Registrul bunurilor imobile, la Instituția Publică „Cadastrul Bunurilor Imobile”. - Controlul asupra executării prezentei hotărâri va fi sarcina Ministerului Infrastructurii și Dezvoltării Regionale. - Hotărârea se propune a intra în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, considerând calendarele restrânse a implementării proiectelor investiționale.
<i>3.2. Opțiunile alternative analizate și motivele pentru care acestea nu au fost luate în considerare</i>
Nu au fost examinate.
4. Analiza impactului de reglementare
<i>4.1. Impactul asupra sectorului public</i>
Proiectul nu are impact direct asupra sectorului public. Consecutiv, construcția, reabilitarea, modernizarea și extinderea drumurilor naționale va duce la îmbunătățirea infrastructurii de transport, facilitând mobilitatea și reducând timpul de călătorie. Acest lucru va stimula dezvoltarea economică regională, atrăgând investiții și creând noi locuri de muncă.
<i>4.2. Impactul financiar și argumentarea costurilor estimative</i>
Implementarea proiectului necesită alocarea mijloace financiare care conform prevederilor proiectului vor fi acoperite din sursele Fondului Rutier, fără alocarea resurselor financiare suplimentare din bugetul de stat. Mijloacele financiare respective rezidă rapoartele de evaluare a bunurilor imobile de către evaluatori, titulari ai certificatelor de evaluator, eliberate în conformitate cu Legea nr. 989/2002 cu privire la activitatea de evaluare. Quantumul acestor cheltuieli a fost determinat în procesul de realizare a măsurilor de evaluare a bunurilor imobile și constituie circa 29.1 mil. lei.
<i>4.3. Impactul asupra sectorului privat</i>
Proiectul prevede aprobarea listei bunurilor imobile private, 268 terenuri preponderent agricole, cu o suprafață de 15,92 ha necesare amplasamentului unor sectoare de drumuri naționale prin executarea lucrărilor de construcție, reabilitare, modernizare și extindere a acestora. În același timp, prin proiect se propune aprobarea modului de desfășurare a procesului de realizare a despăgubirii echitabile a expropriaților, calculate pe baza rapoartelor de evaluare.
<i>4.4. Impactul social</i>

Impactul social al proiectului este unul indirect, întrucât intervenția propusă, are drept scop dezvoltarea infrastructurii de transport, iar sprijinul acordat pentru investițiile în infrastructura de transport va contribui pe termen lung la îmbunătățirea serviciilor publice de transport rutier, va stimula dezvoltarea economică regională, atrăgând investiții în diverse domenii ale economiei. Aceasta ar putea genera un impact pozitiv asupra accesului la noi locuri de muncă și facilitarea mobilității, îmbunătățind astfel calitatea vieții pentru utilizatorii transportului rutier și infrastructurii de transport. Prin urmare, dezvoltarea infrastructurii de transport va aduce beneficii economice și de mobilitate, contribuind la o dezvoltare socio-economică mai durabilă.
<i>4.4.1. Impactul asupra datelor cu caracter personal</i>
Nu este aplicabil.
<i>4.4.2. Impactul asupra echității și egalității de gen</i>
Nu este aplicabil.
<i>4.5. Impactul asupra mediului</i>
Proiectul actului normativ nu are impact direct asupra mediului. Totodată, la construcția, reabilitarea, modernizarea și extinderea drumurilor naționale vor fi respectate prevederile cadrului normativ din domeniul mediului.
<i>4.6. Alte impacturi și informații relevante</i>
Proiectul va contribui la realizarea obiectivelor stabilite pentru dezvoltarea infrastructurii rutiere.
5. Compatibilitatea proiectului actului normativ cu legislația UE
<i>5.1. Măsuri normative necesare pentru transpunerea actelor juridice ale UE în legislația națională</i>
Proiectul nu transpune acte ale UE.
<i>5.2. Măsuri normative care urmăresc crearea cadrului juridic intern necesar pentru implementarea legislației UE</i>
Nu este aplicabil.
6. Avizarea și consultarea publică a proiectului actului normativ
Proiectul hotărârii de Guvern va fi supus consultărilor publice și avizărilor de către entitățile publice de resort în conformitate cu prevederile Legii nr. 100/2017 cu privire la actele normative. Proiectul va fi avizat cu următoarele instituții: - Ministerul Finanțelor; - Ministerul Justiției; - Agenția Geodezie Cartografie și Cadastru; - I.P. Cadastrul Bunurilor Imobile; - Agenția Proprietății Publice; Totodată, în scopul respectării prevederilor Legii nr. 239/2008 privind transparența în procesul decizional, anunțul privind inițierea elaborării proiectului și proiectul hotărârii de Guvern poate fi accesat pe portalul web oficial al Ministerului Infrastructurii și Dezvoltării Regionale și pe portalul guvernamental particip.gov.md. https://particip.gov.md/ro/document/stages/*/15835
7. Concluziile expertizelor
Proiectul de hotărâre va fi supus expertizei juridice și respectiv expertizei anticorupție în conformitate cu cerințele Legii nr. 100/2017 cu privire la actele

normative și rezultatele examinării acesteia au fost luate în considerație la definitivarea proiectului.
8. Modul de încorporare a actului în cadrul normativ existent
Proiectul nu contravine legislației naționale.
9. Măsurile necesare pentru implementarea prevederilor proiectului actului normativ
Implementarea va fi asigurată de Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale prin intermediul Societății pe Acțiuni „Administrația Națională a Drumurilor”, în colaborare cu autoritățile administrației publice locale. După implementarea acestui proiect va fi posibilă alocarea terenurilor necesare pentru executarea nemijlocită a lucrărilor de construcție, reabilitare, modernizare și extindere a drumurilor naționale menționate supra, ceea ce va influența pozitiv la ridicarea nivelului de trai al populației prin îmbunătățirea infrastructurii rutiere naționale, facilitând transportul de mărfuri și călători precum și dezvoltarea economică a țării.

**Viceprim-ministru,
ministrul infrastructurii
și dezvoltării regionale**

Vladimir BOLEA